

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Філологічний факультет
Кафедра германської філології

З А Т В Е Р Д Ж У Ю
Проректор із науково-педагогічної роботи
Михальченко Н.В.
28 серпня 2024 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Ступінь «магістра»
Галузь знань: 03 Гуманітарні науки
Спеціальність: 014 Середня освіта
Спеціалізація: 014.021 Англійська мова та зарубіжна література

2024 – 2025 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Заскалета Світлана Григорівна, професор кафедри германської філології

РЕЦЕНЗЕНТ: М.В.Герін, Генеральний директор товариства з обмеженої відповідальністю «ТРАНСЛІНК-Україна»

Програму схвалено на засіданні кафедри германської філології

Протокол від "27" серпня 2024 року № 17

Завідувач кафедри германської філології (Мироненко Т.П.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від "27" серпня 2024 року № 12

Голова навчально-методичної комісії (Дем'яненко О.Є.)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від "28" серпня 2024 року № 11

Голова навчально-методичної ради (Михальченко Н.В.)

АНОТАЦІЯ

Навчальна програма дисципліни «Педагогіка вищої школи» укладено з метою формування методологічної культури студентів філологічного факультету спеціальностей Спеціальність: 014 Середня освіта Спеціалізація: 014.021 Англійська мова та зарубіжна література.

Зміни соціальних, культурних та економічних умов життя України, її входження до світового і європейського освітньо-наукового простору, вимагають впровадження нових підходів у вивченні й осмисленні закономірностей організації освітнього процесу у закладі вищої освіти в умовах євроінтеграції та глобалізації, що знаходить відображення в теорії педагогіки вищої школи. Навчальна дисципліна «Педагогіка вищої школи» висвітлює закони і закономірності організації, управління, моніторингу та контролю якості освітнього процесу у закладі вищої освіти, що покликаний відповідати кінцевій меті цієї педагогічної системи, спрямованої на підготовку високоосвічених, культурних, професійно компетентних, конкурентоздатних й мобільних на ринку праці фахівців.

Процес підготовки нової генерації науковців і професіоналів, здатних позитивно впливати на суспільний розвиток, потребує зростання якості їх знань і відповідних компетенцій, збереження й збагачення національної культурної спадщини, докорінного оновлення професійно-педагогічної підготовки майбутніх викладачів закладів вищої освіти.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи» є концептуальні засади розвитку вищої освіти та особливості організації освітнього процесу у закладі вищої освіти, специфіка його проектування й навчально-методичного забезпечення, освітні технології, форми і методи навчання й виховання здобувачів вищої освіти. Засвоєння дисципліни є теоретичним підґрунтям набуття аспірантами професійно-педагогічної готовності до виконання функцій сучасного викладача закладу вищої освіти як ефективного фахівця й менеджера сфери вищої освіти, що надає можливість сформувати їх професійно-педагогічний кругозір і світогляд, значно розширити їх науково-педагогічну компетентність і культуру.

Вивчення означеної дисципліни базується на предметних компетентностях, сформованих у здобувачів вищої освіти під час вивчення курсів соціальногуманітарної спрямованості («Філософія», «Психологія», «Педагогіка», «Соціологія», «Культурологія», «Менеджмент» та інш.). Оволодіння теоретичними основами педагогіки вищої школи є необхідним підґрунтям для успішного проходження аспірантами науково-педагогічної (асистентської) практики у закладі вищої освіти в статусі викладача та куратора /тьютора/коуча студентської академічної групи.

ABSTRACT

The curriculum of the discipline "Pedagogy of the higher school" was concluded with the aim of

forming the methodological culture of students of the philological faculty of specialties
Specialization: 014 Secondary education Specialization: 014.021 English language and foreign literature.

Changes in the social, cultural and economic conditions of Ukraine's life, its entry into the world and European educational and scientific space, require the introduction of new approaches in the study and understanding of the regularities of the organization of the educational process in the institution of higher education in the conditions of European integration and globalization, which is reflected in the theory of higher pedagogy schools

The educational discipline "Pedagogy of the higher school" highlights the laws and regularities of the organization, management, monitoring and quality control of the educational process in the institution of higher education, which is designed to meet the ultimate goal of this pedagogical system, aimed at training highly educated, culturally, professionally competent, competitive and mobile in the market the work of specialists.

The process of training a new generation of scientists and professionals capable of positively influencing social development requires an increase in the quality of their knowledge and relevant competencies. preservation and enrichment of the national cultural heritage, fundamental renewal of the professional and pedagogical training of future teachers of higher education institutions.

The subject of study of the educational discipline "Pedagogy of the higher school" is the conceptual foundations of the development of higher education and the peculiarities of the organization of the educational process in the institution of higher education, the specifics of its design and educational and methodological support, educational technologies, forms and methods of teaching and educating students of higher education. Mastery of the discipline is the theoretical basis for graduate students to acquire professional and pedagogical readiness to perform the functions of a modern teacher of a higher education institution as an effective specialist and manager in the field of higher education, which provides an opportunity to form their professional and pedagogical outlook and worldview, significantly expand their scientific and pedagogical competence and culture.

The study of the specified discipline is based on the subject competences formed by the students of higher education during the study of socially humanitarian courses ("Philosophy", "Psychology", "Pedagogy", "Sociology", "Culturology", "Management", etc.). Mastering the theoretical foundations of higher school pedagogy is a necessary basis for successful completion of scientific pedagogical (assistant) practice by graduate students in a higher education institution as a teacher and curator/tutor/coach of a student academic group.

Мета курсу Метою дисципліни «Педагогіка вищої школи» є теоретична підготовка магістрів до здійснення дидактичної, науково-методичної й інноваційної організаційно-педагогічної діяльності у вищій школі шляхом формування їх інтересу, здатності й готовності до самостійного пізнання актуальних проблем теорії та перспектив розвитку вищої освіти в Україні та світі, педагогічного моніторингу й менеджменту, сучасних концепцій навчання й виховання студентів, опанування способів організації їхньої самостійно-дослідницької та науково-дослідної роботи, застосування засобів нових педагогічних підходів та освітніх технологій. Завдання дисципліни «Педагогіка вищої школи»: - розкрити сутність основних теоретичних концепцій і методологічних підходів, категорійі понять, закономірностей та принципів навчання і виховання студентів закладу вищої освіти; - забезпечити практичне

оволодіння аспірантами традиційних й інноваційних методів, форм та технологій навчання й виховання студентів; - розкрити теоретичні підходи й забезпечити опанування аспірантами провідних стратегій діяльності сучасного викладача й куратора (тьютора, коуча) студентської академічної групи по формуванню соціально й професійно важливих якостей особистості; - ознайомити з основами освітнього менеджменту й моніторингу у закладі вищої освіти; - долучити до усвідомлення значущості педагогічних інновацій для подальшої модернізації вітчизняної вищої школи.

ЗК

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК2. Здатність використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ЗК3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт.

ЗК4. Здатність виявляти та вирішувати проблеми у сфері професійної діяльності, бути критичним і самокритичним.

ЗК5. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність здійснювати науково-педагогічні дослідження, прогнозувати та презентувати їх результати.

ФК

ФК1. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності.

ФК2. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності.

ФК3. Здатність здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати потреби, перспективи та наявні ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ФК6. Здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу.

ФК 8. Здатність формувати в учнів культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

Компетентності предметних спеціальностей (ПК)

ПК1. Здатність проєктувати безпечне освітнє середовище, освітні програми й індивідуальні освітні маршрути учнів з іноземної мови та зарубіжної літератури.

ПК2. Здатність здійснювати науково-педагогічне спілкування, планувати і проводити навчальні заняття та виховні заходи з іноземної мови та зарубіжної літератури у закладах середньої та вищої освіти, в тому числі за умов дистанційного та змішаного навчання.

ПК3. Здатність володіти всіма складниками комунікативної компетентності на рівні С1 і використовувати їх у процесі професійної і міжособистісної комунікації у сферах усного і писемного мовлення.

ПК5. Здатність використовувати в професійній діяльності для організації успішної комунікації системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається, від давнини до ХХІ століття, еволюцію напрямів, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища, а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

ПК6. Здатність володіти технологіями навчання іноземної мови і літератури, використовувати різноманітні методи і прийоми навчання іноземної мови та зарубіжної літератури в закладах середньої та вищої освіти, оцінювати їх ефективність і розробляти шляхи їх удосконалення.

ПК7. Здатність проєктувати форми та методи контролю якості освіти, здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу, обирати та розробляти ефективні види контрольно-вимірювальних матеріалів.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.

ПРН2. Демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, реалізації дистанційного та змішаного навчання тощо.

ПРН3. Називає і описує основні принципи, функції, сучасні форми та методи управління освітньої діяльності, демонструє вміння планувати й управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати її якість.

ПРН4. Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

ПРН5. Описує методику розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.

ПРН6. Визначає і характеризує основні принципи, закони та методики науково-педагогічних досліджень; описує апарат науково-педагогічного дослідження, демонструє навички презентації результатів науково-педагогічного дослідження.

ПРН7. Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння їх практичного застосування у професійній діяльності.

ПРН8. Описує показники якості педагогічної діяльності, аналізує можливі впливи на них внутрішніх і зовнішніх чинників, визначає індивідуальні професійні потреби, шляхи покращення власної педагогічної майстерності, обирає ресурси для професійного розвитку впродовж життя.

ПРН9. Демонструє уміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових компетентностей та інтегрованого навчання.

ПРН11. Демонструє уміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.

ПРН13. Демонструє здатність діяти автономно і в команді.

ПРН14. Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її в учнів.

ПРН15. Демонструє граматичну правильність, лексичний діапазон і соціолінгвістичну відповідність власного мовлення, вільно володіє сучасними лексико-граматичними, орфоепічними, орфографічними та пунктуаційними нормами англійської мови для здійснення професійної комунікації і міжособистісного спілкування в усному і писемному мовленні; конструює стилістично довершений текст певного стилю.

ПРН18. Здійснює міжкультурну комунікацію і долає міжкультурні бар'єри на основі знання особливостей, цінностей, властивих культурам країн мов, що вивчаються; знання основних відмінностей концептуальної і мовної картини світу носіїв англійської мови; знання світоглядних засад, ментальних особливостей та онтологічних характеристик української культури.

ПРН19. Використовує гуманістичний потенціал іноземної мови і культури для формування духовного світу громадян України, забезпечує організацію діалогу мов і культур на заняттях з іноземної мови і зарубіжної літератури.

ПРН20. Взаємодіє зі спільнотами (на місцевому, регіональному, національному, європейському й глобальному рівнях) для розвитку професійних знань і фахових компетентностей, використовує практичний досвід і мовно-літературний контекст для реалізації цілей освітнього процесу в закладах середньої і вищої освіти.

ПРН 21. Демонструє рівень загальнотеоретичної та професійної підготовки з іноземної мови і зарубіжної літератури та методики їх навчання, уміння збирати наукову інформацію з

тематики дослідження, використовуючи різні джерела інформації, формулювати цілі та завдання і вибрати відповідні методи дослідження, в тому числі й емпіричні; здійснює самостійний науковий пошук для оптимізації процесу навчання іноземної мови і зарубіжної літератури в конкретному освітянському контексті.

Магістр повинен вміти:

- аналізувати основні нормативні та державні документи про вищу освіту та функціонування закладу вищої освіти;
- працювати з науково-педагогічними й дидактико-методичними першоджерелами;
- застосовувати отримані теоретичні знання у практиці навчання й виховання студентів;
- організовувати освітній процес у вищій школі із урахуванням традиційних та новітніх технологій навчання й виховання студентів;
- прогнозувати наслідки впровадження педагогічних інновацій у вищій школі;
- аналізувати й розробляти навчально-методичні комплекси навчальних дисциплін; - розробляти робочі програми й силабус з дисциплін спеціалізації;
- розробляти плани-конспекти лекцій, практичних, семінарських занять для здобувачів першого й другого рівнів вищої освіти;
- складати портфоліо для навчальних тем дисциплін спеціалізації; - проектувати й ефективно застосовувати різні способи й засоби контролю академічних успіхів студентів, а також здійснювати моніторинг якості освітнього процесу; -
- забезпечувати демократичний, особистісно зорієнтований, гуманістичний стиль керівництва в сфері вищої освіти.

1. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і завдання педагогіки. Педагогіка вищої школи як наука. Зв'язки педагогіки вищої школи з іншими науками.

Тема 2. Логіка і методика педагогічного дослідження. Сутність, категорії, принципи і етапи педагогічного дослідження. Методи науково-педагогічного дослідження.

Тема 3. Студент вищого навчального закладу як об'єкт і суб'єкт навчання і виховання. Професійне самовдосконалення майбутніх фахівців.

Тема 4. Викладач вищого навчального закладу. Педагогічна діяльність викладача вищого навчального закладу. Вимоги до особистості викладача вищого навчального закладу. Педагогічна майстерність викладача вищого навчального закладу.

Тема 5. Система вищої освіти в Україні. Загальні засади побудови системи вищої освіти в Україні. Напрями вдосконалення вищої освіти. Структура системи вищої освіти в Україні. Управління вищою освітою.

Тема 6. Сутність процесу навчання дидактики у вищій школі. Дидактика як галузь педагогіки вищої школи. Сутність і структура процесу навчання. Структура діяльності суб'єктів навчального процесу. Закономірності і принципи дидактики вищої школи.

Тема 7. Зміст освіти у вищій школі. Ступеневість вищої освіти. Нормативні документи, що визначають зміст вищої освіти. Навчальний план, навчальна програма і підручник вищої школи.

Тема 8. Методи і засоби навчання у вищому навчальному закладі. Особливості методів навчання у вищому навчальному закладі. Засоби навчання у вищій школі. Форми організації навчання у вищій школі. Сучасні технології навчання у закладі вищої освіти.

Тема 9. Сутність процесу виховання, його завдання. Закономірності і принципи виховання.

Тема 10. Основні напрями виховання студентської молоді.

Моральне виховання студентів. Трудове виховання студентів. Економічне виховання студентів. Правове виховання студентів. Антинаркогенне виховання студентів. Екологічне виховання студентів. Естетичне виховання студентів. Фізичне виховання студентів.

Тема 11. Методи і форми виховання у вищому навчальному закладі. Загальні методи виховання. Форми виховної роботи.

- Тема 12. Куратор академічної групи. Функції і завдання куратора академічної групи. Методика виховної роботи куратора в академічній групі.
- Тема 13. Наукові засади управління вищим вищим навчальним закладом. Завдання, напрями діяльності закладом і структура вищого навчального закладу.
- Тема 14. Принципи управління закладом вищої освіти. Структура управління ЗВО. Органи громадського самоврядування у ЗВО. Студентське самоврядування.
- Тема 15. Методична робота у вищому навчальному закладі. Зміст методичної роботи у ЗВО. Керівництво методичною роботою у ЗВО. Форми методичної роботи у ЗВО.
- Тема 16. Культура педагогічного спілкування у ЗВО.
- Тема 17. Студент як суб'єкт навчальної діяльності. діяльності.
- Тема 18. Міжособистісні та внутрішньоособистісні конфлікти. к студентському віці. Тема 19. Динаміка мотивації навчання.
- Тема 20. Педагогічна майстерність викладача та шляхи її формування.

Рекомендована література Базова

1. Аймедов К.В. Загальна педагогіка та історія педагогіки : підручник / К.В. Аймедов, В.В. Бабієнко, В.А. Бабієнко, В.В. Сторож. — К.: Видавничий Дім “Слово”, 2014. — 352 с.
2. Архипова С.П. Застосування математично-статистичних методів у соціально-педагогічному дослідженні [Електронний ресурс] / С.П.Архипова. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/vchu/N144/N144p003-008.pdf. – Назва з екрана.
3. Боцюра О. А. Використання критерію Манна-Уїтні для аналізу результатів тестування / О.А.Боцюра // Педагогічна наука: історія,теорія, практика, тенденції розвитку. Вип. 1. – 2008. – С.49-57.
4. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи. Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання. 2-ге вид. / С.С. Вітвицька – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 384 с.
5. Гончаренко С.У. Педагогічні дослідження: Методологічні поради молодим науковцям / С.У. Гончаренко. – Київ-Вінниця: ДОВ "Вінниця", 2008. – 278 с.
6. Державний стандарт повної загальної середньої освіти. - <http://itzo.gov.ua/serednya-osvita/providdileniya-zmistu-zahalnoji-serednoji-osvity/normatyvno-pravova-baza-pochatkovoji-osvity/>
7. Закон України "Про вищу освіту" 1.07.2014р. // <http://vnz.org.ua/zakonodavstvo/110-zakonukrayiny-pro-osvitu>
8. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти : навчальний посібник / О.Г. Кучерявий. -К. : Видавничий Дім “Слово”, 2014. –440 с.
9. Максименко В.П. Дидактика : курс лекцій / В.П. Максименко. Хмельницький : ХМЦНП, 2014. – 223 с.
10. Малафійк І.В. Дидактика новітньої школи : Навчальний посібник / І.В.Малафійк. — К.: Видавничий Дім “Слово”, 2015. — 632 с.
11. Освітні реформи : місія, дійсність, рефлексія : [моногр.] / за ред.: В. Кремень, Т. Левовицький, В. Огнев'юк, С. Сисоєва. – К. : Едельвейс, 2013. – 460 с.
12. Педагогіка: практикум: навч. посіб. / Г. Х. Яворська, О. П. Ноздрова ; за заг. ред. д-ра пед. наук, проф. Г. Х. Яворської. - Одеса : Букаєв Вадим Вікторович [вид.], 2014. - 169 с.
13. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 360 с.

Додаткова

1. Аббас Н.О. Роль та місце громадянської освіти в демократичному вихованні підростаючого покоління. / Н.О. Аббас //Виховна робота в школі. – 2014. – №2. – С.37 – 38.

2. Акпинар Л.Е. Інтерактивні технології навчання в початковій школі: Навчальний посібник / Л. Е. Акпинар. — К. : Видавничий Дім “Слово”, 2014. — 288 с.
3. Василевич Л.Ф. Прийняття рішень за умов конфлікту та невизначеності середовища : навч. посіб. для студ. ВНЗ / Л.Ф. Василевич, І.І. Юртин. — К. : [Київ. ун-т ім. Б. Грінченка], 2014. — 128 с.
4. Виховна робота у вищих навчальних закладах: Науково-методичний збірник. Спеціальний випуск: / Колектив авторів Національного університету харчових технологій, Інститут психології імені Г.С. Костюка Національної академії педагогічних наук України. — К.: НУХТ, 2014.
5. Внутрішній контроль : робоча книга керівника школи / упоряд. Н. Мурашко, А. Панченко. — К. : Редакції газет з управління освітою, 2014. — 120 с. — (Бібліотека “Шкільного світу”).
6. Внутрішньошкільний контроль та аудит / упоряд.: Наталія Мурашко, Алла Панченко. — К. : Редакції газет з управління освітою, 2014. — 128с.
7. Канішевська Л.В. Теоретичні аспекти формування професійної компетентності майбутнього педагога / Л.В. Канішевська // Теоретико-практичні аспекти виховної роботи в різних соціальних інститутах : зб. наук, пр. — К. :ІПВ НАПН України, 2015. — Кн. 1. — С. 40–48.
8. Організаційна основа освіти та її гуманізація. Реферат. <http://osvita.ua/vnz/reports/pedagog/14861/>
9. Оржеховська В. М. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник / В. М. Оржеховська, Т. Є. Федорченко. — Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. — 172 с.
10. Основи менеджменту: підручник для студентів вищих навчальних закладів / кол. авторів; за ред. А. А. Мазаракі; худож.-оформлювач І. М. Безрукавий. — Харків: Фоліо, 2014,— 846 с.
11. Петрунько О.В. Молодь та інноваційні технології : перспективи і ризики взаємодії : навч.-метод. посіб. / О.В. Петрунько. — К. : Міленіум, 2014. — 80 с.
12. Спіріна Т.П. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч.-метод. посіб. / Т.П. Спіріна. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. — 247 с.
13. Фізеші О.Й. Педагогіка: Основи педагогіки. Дидактика. Теорія та методика виховання. Школознавство: Навчальний посібник / О.Й. Фізеші.- К.: Кондор-Видавництво, 2014.- 390 с.
14. Фоменко Н.А., Скрипник М.І., Фатхутдінова О.В. Правова педагогіка : Навчальний посібник.— Херсон: Олді-плюс, 2015. — 326с. 27. Формування професійної культури керівника навчального закладу в сучасному освітньому середовищі : зб. матеріалів / укл. М. О. Стащенко. — Луцьк : ВППО, 2015. — 148 с.